

A KÚRIA

mint felülvizsgálati bíróság

Kfv.II.39.170/2011/3.szám

A Kúria a gondnok által képviselt felperesnek a jogtanácsos által képviselt Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal /4400 Nyíregyháza, Hősök tere 5./ alperes ellen gyámhatósági ügyben hozott határozat felülvizsgálata iránt indult perben, - amely perbe a felperes pernyertességének előmozdítása érdekében az igazgató által képviselt beavatkozó beavatkozott - a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 2011. április 6. napján kelt 4.K.22.130/2010/6. számú jogerős ítélete ellen az alperes által 7. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Kúria a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 4.K.22.130/2010/6. ítéletét hatályon kívül helyezi és a felperes keresetét elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 10.000 (tízezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 36.000 (harminchatezer) forint felülvizsgálati illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes - mint cselekvőképességet korlátozó gondokság alá helyezett személy - a beavatkozó intézmény ellátottja, az ápoló gondozó otthonból (a továbbiakban: Otthon) való végleges távozására belátható időn belül nem kerül sor.

A felperes jelenlegi gondnoka sógornője.

A felperes 2009. december 9. napján azzal az írásbeli kérelemmel fordult személyesen a beavatkozó Otthon igazgatójához, hogy az intézmény szállásépületében 2 ágyas szobák kialakítását engedélyezze. Az Otthon igazgatója a kérelemre rávezette: „az alkotmányos jogokra való tekintettel, és az esélyegyenlőség szem előtt tartása mellett nevezett ellátott egyéni igényeinek megvalósításához hozzájárulok.”

2009. december 9-én a beavatkozói Otthon és a felperes kötött egy megállapodást, amely szerint az ellátott/törvényes képviselő vállalta az intézmény szállásépületében kialakításra kerülő kétágyas szobák kialakítási költségeihez való hozzájárulást „az átlagot lényegesen meghaladó minőségű elhelyezési körülmények biztosítása fejében”.

A megállapodás szerint ha a gondozás tíz éven belül - a haláleset kivételével - megszűnik, az egyszeri hozzájárulásnak - amelynek számlával igazolt összege ezen megállapodáshoz kerül csatolásra - a fennmaradó évekre jutó (napra pontosan kiszámított) időarányos része visszafizetésre kerül. A kifizetendő összegből azonban levonható az ellátottnak az intézménnyel szemben fennálló (dokumentált) tartozása.

A felperes - a gondnok által aláírt -, és a vállalkozó 2009. november 13-án vállalkozási szerződést kötött, amely szerint a szoba 188.500 Ft összegért kerül kialakításra. A vállalkozó az átalakítást elvégezte, a 4 ágyas szobát kettéválasztotta egy fallal és behelyezett egy ajtót, így a korábbi 4 ágyas szobából 2 db 2 ágyas lakóhelyiség került kialakításra. Az így átalakított helyiségben hideg-meleg vizes blokk került beépítésre.

A felperes gondnoka 2010. január 11-én kérte a Város Polgármesteri Hivatala Hatósági Iroda Szociális és Gyámhivatali Csoporttól - mint elsőfokú hatóságtól - az átalakítással felmerült 188.500 forintnak a felperes gyámhatósági betétkönyvéből történő utalásának engedélyezését. Kérelméhez csatolta a vállalkozó által kiállított 188.500 Ft összegről szóló számlát, a kérelmet, a vállalkozási szerződést.

Az elsőfokú hatóság a 2010. január 11-én kelt 107-2/2010. gyám. számú határozatával a felperes gyámhatósági fenntartásos betétkönyvéből 188.500 Ft felvételét a gondnokolt részére intézményi lakószoba kialakításának költségeire engedélyezte.

Az alperes - felügyeleti jogkörében eljárva - a 2010. szeptember 14. napján kelt 2563-4/2010/SzGy. számú határozatával a gondnokolt ügyében hozott elsőfokú határozatot megváltoztatta, a 2 ágyas szoba kialakítás célú, 188.500 Ft kifizetése iránti kérelmet elutasította. Felhívta az elsőfokú gyámhatóságot, hogy intézkedjen az elsőfokú döntéssel, illetve az annak alapján történt teljesítéssel, vagy végrehajtással kialakult helyzet rendezéséről és a szükségtelenül okozott költség megtérítéséről.

Határozata indokolása szerint a gondnok nem kérte a vállalkozási szerződésben tett jognyilatkozatának gyámhivatal általi jóváhagyását, ezért egy nem létező szerződésre hivatkozással kérte a szolgáltatás teljesítésére pénz kifizetésének engedélyezését.

A gyámhivatal nem engedélyezheti pénz felhasználását intézményi költségek fedezésére. Az átlagot jóval meghaladó minőségű

elhelyezési körülmények csak a működési engedélyek alapján biztosíthatók. Ilyen működési engedéllyel a beavatkozási intézmény nem rendelkezik, nem is kérhet egyszeri hozzájárulást ilyen szintű elhelyezésre.

A felperes keresetet nyújtott az alperes határozatának felülvizsgálata iránt.

A felperesi beavatkozó a kereseti kérelem teljesítését kérte.

Az elsőfokú bíróság az alperes határozatát hatályon kívül helyezte. Ítéletének indokolásában a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény /a továbbiakban: Ptk./ 16. § /1/ bekezdés d/ pontjára, 20/B. §-ára és 20/C. §-ára hivatkozással kifejtette, hogy az elsőfokú gyámhivatali határozat értelemszerűen magában foglalja a vállalkozási szerződés jóváhagyását, hiszen rendelkező része azt is tartalmazza, hogy ez az összeg a gondnokolt részére történt szobakialakításnak a költsége.

A szerződés tehát érvényesen létrejött, és az kifejezetten a gondnokolt felperes érdekét szolgálta.

Hangsúlyozta a bíróság, hogy a gondnok vagyongazdálkodásának alapvetően két célt kell szolgálnia: egyrészt meg kell óvni a gondnokság alá helyezett személy vagyonát, másrészt pedig a vagyonból biztosítani kell a gondnokolt jólétét.

E két cél együttes érvényesülését szolgálja a Ptk. 20/B. § rendelkezése, amely tartalmában azonos a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/2007. /IX.10./ Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) 147. § /1/ bekezdése szerint alkalmazandó, a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a Csjt.) 82. § /2/ bekezdésében foglaltakkal.

E kettősség azt a kötelezettséget rója a gondnokra és a gyámhatóságra, hogy mérlegelje, a konkrét helyzetben melyik cél a magasabb rendű, melyik az elsődleges, melyiknek kell teljesülnie. Kifejtette a bíróság, hogy a jogszabály-hierarchiában a Ptk. magasabb rangú jogszabály, mint a Gyer., és figyelemmel arra, hogy a magasabb rendű jogszabály az irányadó, a gyámhatóság az összeg kiutalásával a Ptk. 20/C. §-át tekintette magasabb rendű, elsődleges célnak, azaz a gondnokolt jólétének szolgálatát, szemben a gondnokolt vagyonának megóvásával.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes gondnoka a Ptk. 20/B. §-a alapján járt el, a 20/C. § előírásainak megfelelően a gondnokolt vagyongazdálkodása a gondnokolt jólétét szolgálta, mivel meghallgatta a felperes személyes kívánságát, vagyonának állagától függően jogosnak minősített igényét pedig teljesítette. Az elvégzett átalakítás a felperes mindennapi életvitelét könnyítette meg.

A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati

kérelmet, melyben kérte annak hatályon kívül helyezését és a kereset elutasítását. Hivatkozott a Ptk. 20/B. és 20/C. §-ára, a szociális igazgatásról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 119/A. §-ára, a Gyer, 149. § /4/ bekezdésére. Álláspontja szerint a 2011. január 1. előtt hatályos jogszabályok tiltják, hogy a gondnokolt anyagi eszközöket bocsásson az őt ellátó intézmény rendelkezésére. Ebből következően a gyámhivatalnak 2011. január 1. előtt nem volt mérlegelési lehetősége, hogy a gondnokolt érdekében áll-e az intézményben történő átalakítás és az ehhez való hozzájárulás, mert azt a jogszabály egyértelműen kizárta.

Álláspontja szerint a gondnok és a gondnokolt, valamint a beavatkozói intézmény, illetve a vállalkozó közötti megállapodás, szerződés alapján megállapítható, hogy a gondnokolt részéről történt számlafizetés az intézmény korszerűsítését szolgálta, ami intézményi költség; így a vonatkozó jogszabályi rendelkezések egyértelműen szabályozták, hogy 2011. január 1. előtt a szociális intézményben elhelyezett gondnokolt esetében a gyámhivatal nem engedélyezhette a gyámhatósági fenntartásos betétben elhelyezett pénz felhasználását az intézményi költségek fedezésére.

A felperes és a felperesi beavatkozó felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

A felülvizsgálati kérelem alapos.

A Kúria a jogerős ítéletet a a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 272. § /2/ bekezdése és 275. § /2/ bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között, az abban megjelölt jogszabálysértések körében vizsgálta felül.

Az Szt. 2011. január 1. előtt hatályos 119/A. §-a egyértelműen tiltotta az ellátottól - a személyi térítési díjon és az egyszeri hozzájáruláson kívül - vagyoni előny nyújtását, és pénzfizetést az intézmény számára.

Az elsőfokú bíróság téves következtetést vont le a Ptk. 20/C. §-át és a Gyer. viszonyát illetően, és tulajdonított elsődlegességet a Ptk. 20/C. §-ának. A fenti rendelkezések szerint: a Ptk. 20/B. §-a előírja, a gondnok köteles a gyámhatóság felhívására beszolgáltatni a gondnokolt pénzét, értékpapírjait, valamint értéktárgyait, ha azokat - figyelemmel a 20/C. §-ban foglaltakra is - a rendes vagyonkezelés szabályai szerint folyó kiadásokra készen tartani nem kell. A gyámhatósághoz beszolgáltatott vagyonnal való rendelkezéshez a gyámhatóság jóváhagyása szükséges.

A Ptk. 20/C. §-a értelmében a gondnokolt vagyonkezelésének a gondnokolt jólétét kell szolgálnia. A gondnok köteles a gondnokolt személyes kívánságait meghallgatni, és a vagyon állagától függően a jogos igényeket lehetőség szerint teljesíteni.

A Gyer. 149. § /2/ bekezdése szerint a gyámhivatal akkor engedélyezheti a törvényes képviselő kérelmére a gyámi fenntartásos betétben elhelyezett pénznek államilag garantált értékpapírba, biztosítási kötvénybe, ingó vagy ingatlan vagyonba történő befektetését, ha az a gyermek, illetve a gondnokolt érdekében áll. Ugyanezen szakasz /4/ bekezdése értelmében a szociális intézményben elhelyezett gondnokolt esetében a gyámhivatal nem engedélyezheti a pénz felhasználását - személyi térítési díj és költőpénz kivételével - az intézményi költségek fedezésére.

Az /5/ bekezdése kimondja: a bentlakásos szociális intézményben elhelyezett gondnokság alatt álló személy gondnoka, illetve a gondnokolt külön jogszabályban meghatározott kötelező ellátásait meghaladó szükségteleire - különösen tartós fogyasztási cikk vásárlására, a gyermek képességeinek fejlesztésére és jelentősebb vagyoni érték megszerzésére - a gyámi fenntartásos betétből pénzfelvétel engedélyezését kérheti a gyámhivataltól.

A perbeli időszakban hatályos Gyer. 149. § /4/ bekezdése úgy rendelkezett, hogy az ingatlanvagyonba történő befektetés akkor engedélyezhető, ha az a gondnokolt érdekében áll - ezen rendelkezés semmi esetre sem értelmezhető úgy, hogy az intézmény költségei fedezhetőek belőle. Az intézmény átalakításának költségeihez való hozzájárulás - a Gyer. 149. § /4/ bekezdése kötelező rendelkezése folytán - nem állhat a gondnokolt érdekében, azt a beavatkozó intézménynek kell fedeznie.

A jogalkotó rendelkezéseiből az a következtetés vonható le, hogy egy szociális intézmény átalakításával járó költség megtérítése az intézmény, és nem a gondnokolt érdeke, még akkor sem, ha a gondnokolt érdekében is állhat, hogy jobb intézményi körülmények között élhessen.

A gondnokolt a jobb körülményeket akár saját megtakarításából is biztosíthatja, azonban jelen ügyben nem lehetett csak a Ptk. rendelkezéseit alkalmazva a Gyer. kógens szabályaival ellentétesen dönteni.

A jogalkotó 2011. január 1. napjától a gondnokolt érdekében álló jogos igényként elismerte, Szt. 119/A. § /2/ bekezdése szerinti jogszabályi feltételeket meghaladó ellátotti igény kielégítése költségeinek saját vagyonból történő fedezés lehetőségét, ám a perbeli időszakban ez a rendelkezés nem volt még hatályban.

Az alperes jogszerűen járt el, amikor nem engedélyezte az intézményi átalakítás költségeinek a gondnokolt megtakarításaiból való fedezését, mert a perbeli megállapodások nem hagyhatók jóvá a Gyer. 149. § /1/, /2/, /4/ és /5/ bekezdéseire figyelemmel.

Helytállónan állapította meg, hogy a gondnok a vállalkozási szerződés szerinti teljesítéséhez, jognyilatkozata érvényességéhez a gyámhivatal jóváhagyását nem kérte, a Ptk. 16. § /1/ bekezdés d) pontja szerint, a kifizetésről rendelkező határozatnak ilyen

tartalmat tulajdonítani nem lehet.

A szóbeli bejelentés tudomásulvétele önmagában nem jelent jóváhagyást, annak a Ket. 73. §. /2/ bekezdése alapján írásbeli formát kell öltetnie. Jóváhagyás hiányában teljesített szerződés a Ptk. 215. § /3/ bekezdése alapján érvénytelen, és mivel az eredeti állapot helyre nem állítható, a felek közti elszámolás során az intézményi költségként jelentkezik, a vállalkozási díj az intézmény teljesítésével rendezhető, amely nem ütközik a Ptk. 20/C. §-ába.

Az alperes helytállóan hivatkozott arra is, hogy a Ptk. 14/B. § /2/ bekezdés c) pontja nem alkalmazható, a gyámi fenntartásos betétben elhelyezett megtakarítás már a gondnokolt vagyona, nem a keresménye.

Az elsőfokú bíróság téves jogi álláspontja miatt a Kúria vizsgálta, hogy a felperes keresetében hivatkozott további jogszabályok (Alkotmány, 1998. évi XXVI. törvény, 2003. évi CXXV. törvény, 10/2006. /II.16./ OGY. határozat, ENSZ Egyezmény) alapján megállapítható-e jogszabálysértés, vagy sem. A kereset elbírálásánál az idézett rendelkezések nem vehetők figyelembe, mert azok általános - az alkotmányos alapjogok érvényesülését, illetve a fogyatékos személyek esélyegyenlőségét biztosító - rendelkezések, a konkrét jogvitában alkalmazandó Gyer. rendelkezéseit nem írják felül.

Ezek a rendelkezések társadalmi szempontból fontos kérdéseket érintenek, de nem bírnak relevanciával annak eldöntésében, hogy e célok megvalósítása finanszírozható-e a gondnokolt megtakarításaiból.

Mindezek alapján a Kúria a Pp. 275. § /4/ bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és a felperes alaptalan keresetét a Pp. 339. § /1/ bekezdése szerint elutasította.

A Kúria az elsőfokú eljárásban felmerült alperesi költségről való döntést a Pp. 78. § /2/ bekezdése alapján mellőzte, mert az alperes nem tartott igényt perköltségre, ugyanakkor a felülvizsgálati eljárásban már perköltsége megtérítését kifejezetten kérte; ezért állapított meg részére a jogtanácsosi képvisellel felmerült felülvizsgálati perköltséget, melynek megfizetésére a Pp. 78. § /1/ bekezdése alapján a felperest kötelezte.

A le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. /VI. 26./ IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2012. október 10.

**Dr. Tóth Kincső sk. a tanács elnöke, Dr. Rothermel Erika sk. előadó
bíró, Dr. Márton Gizella sk. bíró**

A kiadmány hiteléül:
tisztviselő